МУСТАҚИЛЛИК АЙЁМИГА 9 КУН ҚОЛДИ

БУ — МЕНИНГ БАЙРАМИМ!
БУ — СЕНИНГ БАЙРАМИНГ!
БУ — ҲАММАМИЗНИНГ БАЙРАМИМИЗ!

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

22 август, пайшанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. **№ 169 (1422)**

ИСТИҚЛОЛ КАЛЕНДАРИ

1994 ЙИЛ 23 МАЙ

Пойтахтимиздаги муҳташам «Туркистон» саройида Ўзбекистонда Қозоғистон Республикаси кунларининг очилишига бағишланган тантанали маросим бўлди. Унда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ва Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев иштирок этиб, нутқ сўзладилар.

— Бизлар Буюк Турон диёрида ўниб-ўсган икки оға-ини халқмиз, — деди юртбошимиз табрик нутқида. — Тилимиз ҳам, динимиз ҳам муштаракдир. Қадим-қадим замондан Туронзамин деб аталган бу поёнсиз кенгликларда қозоғу ўзбек, қирғизу туркман — барчамизнинг ота-боболаримиз от суриб ўтганлар. Ям-яшил, серҳосил далаларда чорва боққанлар, деҳқончилик қилганлар...

Дарҳақиқат, ўзбек ва қозоқ элининг дўстлик, қардошлик ришталари мозийнинг теран қатламларига бориб тақалади. Улар бир-бирларининг яхши-ёмон кунларида доимо ҳамнафас бўлганлар. Ҳар иккала мамлакат ўз мустақиллигини қўлга киритгач, улар ўртасидаги дўстлик ришталари тобора мустаҳкамлана бошлади. Бу борада иккала давлат раҳбарларининг Ўзбекистон ва Қозоғистон заминидаги қатор дўстона учрашувлари муҳим аҳамият касб этди. Туронзаминда истиқомат қилаётган қардош халқлар ўртасида метин жипсликни юзага келтиришда, айниқса, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг хизматлари беқиёс бўлди. Хусусан, юртбошимиз ташаббуси билан ўртага ташланган «Туркистон — умумий уйимиз» ғояси бутун Марказий Осиёда кенг қулоч ёйиб, қардош элатларнинг энг эзгу маслағига айланди. Юртимизда очилган Қозоғистон Республикаси маданияти кунлари ҳам ана шундай қардош элларнинг бошини қовуштиришдек улуғ ниятнинг ёрқин намунаси бўлди.

УЛУҒ БАЙРАМИМИЗНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

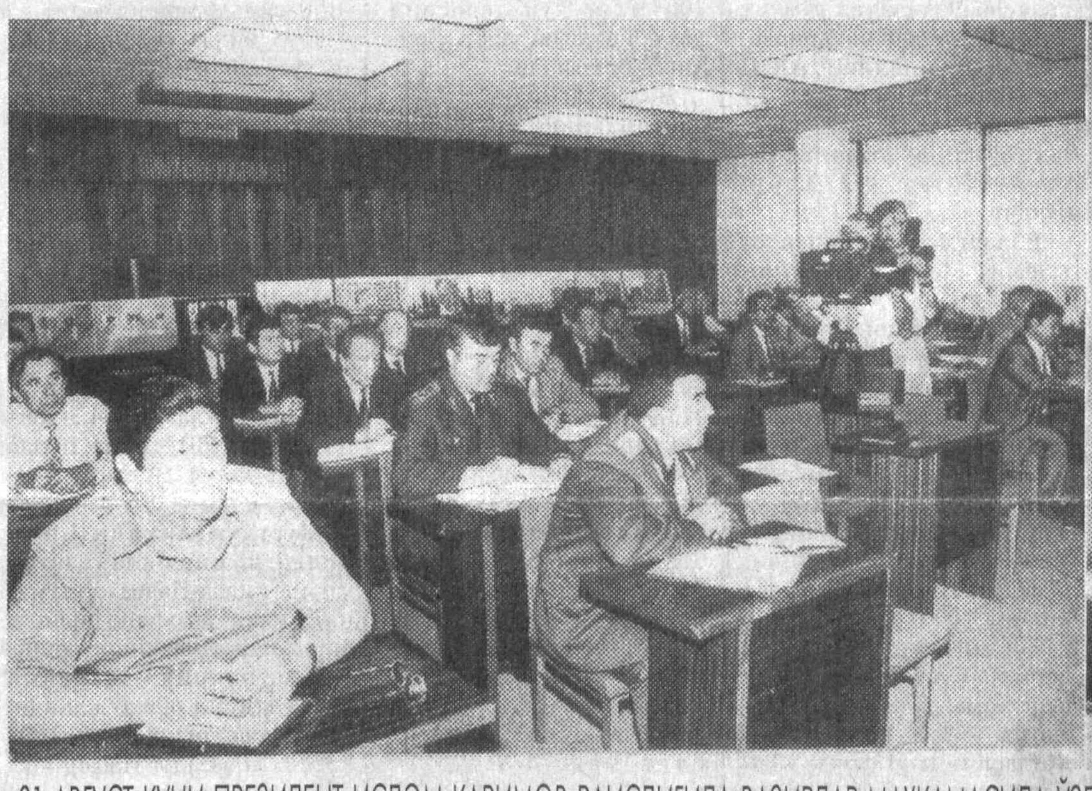

21 АВГУСТ КУНИ ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ РАИСЛИГИДА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИ ТАНТАНАЛАРИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ БЎЙИЧА МАЖЛИС БЎЛИБ ЎТДИ.

Мустақиллик байрамига саноқли кунлар қолди. Тўйга тўёна билан келиш халқимизнинг хайрли урф-одатидир. Шу кунларда мамлакатимиз бўйлаб ушбу қутлуғ санага тайёргарлик ишлари авж олган. Истиқлол байрамига муносиб туҳфа тайёрлашдек эзгу ният халқимизнинг бунёдкорлик ва яратувчанлик кучига куч қўшди. Мамлакатнинг ҳар бир шаҳар ва қишлоғи бугун катта шодиёнага тайёргарлик либосини кийган. Байрам тантаналарининг энг катта, асосий қисми эса, анъанага айланганидек, пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонида бўлиб ўтади.

Мажлисда Марказий майдонда ўтказиладиган мустақилликнинг беш йиллиги тантаналари, дастури муҳокама қилинди. Президент Ислом Каримов Марказий майдонда бўлиб ўтадиган ушбу тантана катта байрам концертидан иборат бўлиб қолмай, истиқлолга эришилганидан кейинги йиллар давомида босиб ўтилган йўл ва қўлга киритилган ютуқлар шукуҳини, таъбир жоиз бўлса, муайян хулосасини ўзида мужассам этиши лозимлигини таъкидлади.

— Ўтган беш йил биз танлаган йўлнинг тўғрилигини кўрсатди, — деди Президент. — Бугун халқимиз ушбу йўлдан дадил олға бормоқда. Шу боис мустақиллик байрами бир кун давом этадиган байрам эмас. Мустақиллик ифтихори, бу муқаддас туйғу халқимизнинг янгидан-янги ютуқларни қўлга киритишида доимо унга ҳамроҳ бўлиши керак.

Бу байрам шунчаки нишонланадиган байрам эмас, беш йил давомида эришилган ютуқларимизни ифода этиши, келажакда бунда-да улкан зафарларга, тараққиётга эришишимизга одамларда ишонч уйғота олиши зарур. Беш йил давомида жаҳон узра ўзбек ўзбеклигини намоён эта олди, маънавиятга катта эътибор берилди, миллий қадриятларимиз тикланди.

Байрам тантаналари одамларни руҳлантирсин. Унда қатнашган, ойнаи жаҳон орқали кўрган ҳар бир одам шу кунларга етгани учун, мустақиллигимизнинг беш йиллиги тантаналарини кўриш насиб этгани учун шукроналар билдириши керак. Айтиш мумкинки, байрам тантаналари ижодкорларга илҳом берсин, халқимиз, ватанимиз, истиқлолимиз ҳақида янги-янги асарлар яратиш учун туртки берсин. Бошқача айтганда, мазкур тантаналар одамлар қалбида мустақилликдан ғурурланиш, фахрланиш туйғусини янада кучайтиришга хизмат қилсин.

Мамлакатимиз раҳбари байрам сценарийси билан танишар экан, унда ўзбек миллий санъатининг бетакрорлигини намойиш эта билиш, мамлакатимиздаги турли миллат вакилларининг тотувлиги, айниқса, Туркистон халқларининг азалий қардошлигини кўрсатувчи саҳналарга алоҳида эътибор берилиши кераклигини қайд этди.

Байрам дастури икки соатга яқин давом этади. Уни ижро этишда 6,5 минг киши қатнашади. Истиқлолнинг беш йиллигига бағишланган байрам дастури аввалгиларидан бир мунча фарқ қилади. Шунингдек, Марказий майдондаги иншоотлар композицияси ва конфигурациясига ҳам бирмунча янгиликлар киритилган.

Мажлис давомида ёзувчилар, шоирлар, санъаткорлар, мутасадди раҳбарлар байрам дастурига оид турли фикрлар билдирдилар. Асосий эътибор байрам тантаналарини кўтаринки руҳда ва мазмунли ўтказишга қаратилди. Шунингдек, Тошкент шаҳри кўчаларининг безатилиши ва бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, Мустақилликнинг беш йиллиги байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмита раиси И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Х. Жўраев, Бош вазир ўринбосарлари, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов қатнашди.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: мажлис пайти.
С. ЗУФАРОВ олган суратлар.

ҚЎШИҚЛАРДА ЮРТ МАДҲИ

ШУ ЙИЛ 24—26 АВГУСТ КУНЛАРИ ПОЙТАХТИМИЗДАГИ «ТУРКИСТОН» САРОЙИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН «ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МАНИМ» РЕСПУБЛИКА ҚЎШИҚЛАР КЎРИК-ТАНЛОВИНИНГ ЯКУНИЙ БОСҚИЧИ БЎЛИБ ЎТАДИ

Ватан — муқаддас. Уни мадҳ этиш, у ҳақда куйлаш — фахр. Ватан ҳақида яратилган ватандек азиз, мўътабар ва гўзал қўшиқлар беҳисобдир.

Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 5 декабрдаги «Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 5 йиллигига бағишланган «Ўзбекистон Ватаним — маним» мавзуидаги қўшиқлар кўрик танловини ўтказиш тўғрисида»ги қарори чиққанидан буён Она юртни улугловчи юзлаб янги қўшиқлар яратилди, кўнгилларда янги мазмун ва қиёфадаги қўшиқлар унди.

Кўрик-танлов республикамиз ижтимоий ҳаётидаги навбатдаги зўр бир янгилик бўлди. Дастлаб республикамиз туманларида, кейин эса барча вилоятларда ва Қорақалпоғистон Республикасида юқори савияда ўтказилган кўрик-танлов янги истеъдодларни кашф этди. Тадбир давомида халқимизнинг оддий кишилари орасида ҳам юксак дидли, санъатни, қўшиқчиликни теран тушунадиган фидойилар кўп эканлиги яққол кўзга ташланди. Шу боисдан ҳам кўрик-танлов босқичлари жойларда кўтаринки руҳда, мазмунли, қизиқарли ўтди.

Айни шу кунларда «Туркистон» саройида «Ўзбекистон — Ватаним маним» республика қўшиқлар кўрик-танловининг якуний босқичига катта тайёргарлик кўрилмоқда. У ерда пойтахтлик ва республикамиз вилоятларидан ташриф буюрган санъаткорлар Ватан, истиқлол ва истиқбол ҳақидаги қўшиқлари билан иштирок этишади. Уч кун мобайнида ҳакамлар ҳайъати аъзолари ва томошабинлар 70 га яқин қўшиқларни тинглаб, уларга баҳо беришади.

Биз бир вақтлар ватан, партия ҳақидаги сохта қўшиқларни зўрма-зўраки, хиссиз куйлаб келдик. Шукурлар бўлсинким, бугун ўша ўгай қўшиқларни куйлаш азобидан халос бўлдик. Шу азиз Ватан, шу муқаддас тупроқ, шу жаннатмакон диёримиз тўғрисида қўшиқлар яратишимиз, куйлашимиз зарур ва шартлигини англаб етдик. Буларнинг бари истиқлолнинг иноятидир, албатта.

Ҳеч шубҳа йўқки, кўрик-танловнинг ғолиб қўшиқлари кенгликлар узра ошадиган, кўнгилларда булоқдек тошадиган бўлади. Бу қўшиқлар миллий ғурур, ватанпарварлик каби эзгу туйғуларни кучайтириб, мудроқ қалбларни уйғотажак.

Алижон АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КЕМА ЧЎКИБ КЕТДИ

Бир неча кун аввал Маҳараштра вилояти соҳилларидан 5 мил узоқликда Кипр денгизчилик компаниясига қарашли «Ал Ҳодий» кемаси ҳалокатга учраб, 15 тонна нефт сувга тўкилган эди.

Ҳозирда Ҳиндистон ҳукумати денгиз сатҳини тозалаш ишларига кўплаб самолёт, вертолёт ва кемаларни жалб қилмоқда. Ахборот маҳкамаларининг хабар беришича, «Ал Ҳодий» қояга урилган ва иккига бўлиниб, чўкиб кетган.

СИРЛАРИ ФОШ БЎЛДИ

Бир гуруҳ россиялик ҳаваскор санъаткорлар ўзларини Катта театрнинг балет артистлари дея танитиб, Бразилиянинг турли ерларида томошалар қўйиб юрган эди.

Лекин кичик бир тасодиф туфайли найрангбозларнинг қилмишни очилиб қолди.

Гап шундаки, «Лейтенант Шмидтнинг фарзандлари» Бразилиядан сўнг Боливия пойтахти Ла-Пасга ташриф буюришни режалаштириб қўйиган эдилар. Ла-Пас театрлари вакиллари бу найрангга лаққа тушиб, аввалдан уларни тарғиб қилишга қарор қилган ва «Катта театрнинг балет артистлари» ҳақида тўлиқроқ маълумот олиш учун тўғридан-тўғри Москва билан боғланган...

ҚЎПОРУВЧИЛИК ҚУРБОНИ

Доғистон молия вазири Ҳамид Ҳамидов қўпорувчиликнинг навбатдаги қурбони бўлди.

Ҳалокатга яқин ерда бўлганларнинг гувоҳлик беришича, марҳум Ҳамид Ҳамидов Молия вазирлиги биносидан чиқаётганда, номаълум шахслар томонидан бино эшиги ёнига қўйиб кетилган автомашина портлаб, уни ҳалок этган.

ЭЛЧИХОНАДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

20 август куни Америка Қўшма Штатлари элчихонасида республикамиз мустақиллигининг 5 йиллигига бағишланган матбуот конференцияси ўтказилди. Унда АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Стенли Эскудеро иштирок этиб, ўз мамлакати ҳукумати ва халқи номидан ўзбек халқини яқинлашаётган қутлуғ байрам билан қизгин қутлади.

Ўтказилган матбуот анжуманида икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида алоҳида сўз юритилди. АҚШ дипломатия миссияси раҳбарининг маълумот беришича, яқин орада Американинг Ўзбекистондаги сармоялари миқдори 2 млрд. АҚШ долларига етади. Маъданлар, газ ва нефть қазиб чиқариш, қишлоқ хўжалиги ҳамда бошқа муҳим соҳаларда ўрнатилган ҳамкорлик эса аллақачон ўз натижаларини намойиш этмоқда.

«ЖАҲОН» АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

• Ватан — маҳалладан бошланади

ЭЛ ИШОНЧИ — ЮКСАК ШАРАФ

Шомурод ЯНГИБОЕВ, Қашқадарё вилояти, Чироқчи туманидаги «Чияли» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси, туман кенгаши депутати:

— Одатда, «Маҳалла» деганда ўзида миллий удум-анъаналар ва қадриятларни мужассамлаштирган бир гўша тушуниларди. Эндиликда бу атаманинг луғавий маъноси бирмунча кенгайиб, ижтимоий соҳада ҳам ўзини намоён қила бошлади. Яъни, маҳаллалар давлатимизнинг одил ва халқпарвар сиёсатини амалга оширишда унинг жойлардаги муҳим таянчига айланиб, янгича маъно, мазмун касб эта бошлади. Илгарилари маҳалла қўмиталари ва қишлоқ кенгашлари асосан фақатгина тегишли маълумотномалар беришу фуқаролик далолатномаларини ёзиш билан чекланиб қолган эди. Ҳаётнинг бошқа йўналишларида уларнинг таъсири деярли сезилмасди. Эндиликда аҳвол бутунлай бошқача тус олди. Одамларнинг ушбу тизимга бўлган муносабатлари ижобий томонга ўзгарди. Айниқса, Президентимизнинг бозор иқтисодиёти шароитида фуқароларни кучли ижтимоий ҳимоя қилиш сиёсатини амалга оширишда улар катта жонбозлик кўрсатмоқдалар. Мисол учун, кам таъминланган ва ёрдамга муҳтож кишиларга давлат томонидан моддий кўмак беришни ташкил этиш механизмини ҳаракатга келтиришда жойлардаги маҳалла қўмиталари ва фуқаролар йиғинлари асосий рол ўйнамоқда. Бу ўринда ҳам улар ўзларининг фаолликларини намойиш этишяпти. Хусусан, фуқаролар йиғинлари қошида тузилган комиссия аъзолари ва фаоллар ана шундай ёрдамни ташкил этишда фақатгина фуқаролардан тушган аризалар билан чекланиб қолмасдан, балки ўзлари ҳам халқ ичига аралашиб, кўмакка муҳтож шахсларни аниқлаб, уларга давлатимизнинг моддий мададини беришни амалга ошираяптилар.

Бир сўз билан айтганда, ҳозирги маҳаллий ўзини ўзи бошқариш тизимининг фаолияти ранг-баранг ва кенг қамровлидир. Мана, яқинда республикамизда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органида навбатдаги сайловлар бўлиб ўтди. Сайловлар жараёнида йиғинлар раислари, (оқсоқоллари) ва фаоллари ўтган вақт мобайнида амалга оширган ишлари юзасидан эл олдида ҳисоб беришди. Халқ улар орасидан муносиб кишиларни ўзларига оқсоқол этиб сайлади. Шахсан мен ҳам шу сайловлар чоғида «Чияли» фуқаролар йиғини раислигига қайтадан сайландим. Бу ишонч зиммамга нечоғлиқ залворли вазифаларни юклашини яхши ҳис қиламан ва уларни шараф билан уддалаш учун бутун куч-ғайратимни аямайман. Зеро, эл ишончи юксак шарафдир.

Баҳодир ҚУРБОНОВ, Тошкент шаҳар, Сирғали туманидаги «Мустақиллик» маҳалла қўмитаси раиси.

— Маҳалламиз ҳудудида ўн мингта яқин аҳоли истиқомат қилади. Яна бир жиҳати, улар асосан кўп қаватли уйларда яшашади. Ўзингизга яхши маълум, бундай замонавий аҳоли истиқомат жойларида маҳалла қўмиталарини ташкил этиш тажрибаси бизда яқинда йўлга қўйилди. Шундай экан, узоқ йиллар давомида ён қўшни бўлатуриб, бир-бирининг иссиқ-совуғидан бехабар яшаб келган турли миллатга мансуб аҳоли ўртасида маҳалла-кўйчилик анъаналарини қарор топтиришдек хайрли юмушни уддалаш — биздан катта куч ва тажриба талаб этарди. Биз ўз фаолиятимизни ташкил этиш жараёнида энг аввало масаланинг мана шу жиҳатига катта эътибор бериб келдик. Саъй-ҳаракатларимиз беиз кетмади. Бугунги кунда маҳалламиздаги барча миллат вакиллари ўзаро аҳил-иноқ, дўст-биродар бўлиб яшаяптилар. Тўй-маъракалар ва турли тадбирларда ҳам ҳамиша биргадирлар. Энг муҳими, маҳалла қўмитасининг фаолиятини ташкил этишда уларнинг фаоллиги бениҳоя қўл келмоқда. Бундан шундай хулоса чиқариш мумкинки, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш тизими фаолиятини такомиллаштириш борасидаги янгича тажриба наинки ўзини оқлади, балки ўзининг улкан самарасини ҳам берди.

Яқинда барча фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари масъулиятли дамларни бошдан кечирди. Гап шундаки, республикамизда ушбу тизимга навбатдаги сайловлар бўлиб ўтди. Хусусан, бизнинг маҳалла қўмитасида бўлган сайловларда ҳам одамлар фаол иштирок этишди. Мени қайтадан шу вазифага раво кўришганини эса фуқароларнинг маҳалла қўмитаси фаолиятига берган баҳоси, деб биламан. Аввало шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, сайловларнинг демократик руҳда, муваффақиятли ва бекаму-кўст ўтишида ҳукуматимиз томонидан кўрсатилган ёрдамнинг аҳамияти катта бўлди. Жумладан, Ўзбекистон Олий Мажлиси Кенгашининг шу йил 13 март куни қабул қилинган «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига сайловлар ўтказишни ташкил этиш тўғрисида»ги қарорида ушбу муҳим сиёсий тадбирнинг барча ташкилий ва услубий жиҳатлари аниқ-равшан белгилаб берилди. Биз сайловларга ҳозирлик кўриш ва уни ўтказиш жараёнида доимий равишда мазкур қарор талабларидан келиб чиққан ҳолда ўз ишимизни ташкил этдик ва бу ўзининг яхши самарасини берди. Шунингдек, сайловолди ташкилий масалаларни ҳал этишда туманимиз ҳокимияти яқиндан ёрдам берди. Тошкент шаҳрида махсус семинар-кенгаш ўтказилиб, унда ўзини ўзи бошқариш шаклларини ҳар томонлама кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилган эди. Бу ҳам бизга жуда қўл келди. «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги республикамиз Қонуни эса сайловларни ўтказишда ҳуқуқий мезон бўлиб хизмат қилганлиги унинг муваффақиятли ўтишини таъминлашда асосий восита бўлди, дейиш мумкин.

«Халқ сўзи» мухбири
Ғафур ШЕРМУҲАММАД
суҳбатлашди.

• *Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессияси олдидан*

ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАР УЧУН КАТТА ИМКОНИЯТ ОЧАДИ

Сессия муҳокамасига киритилган «Уруғчилик тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда алоҳида ўрни борлиги ҳеч кимга сир эмас. Мухбиримиз Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси раиси Жумабой ЎТАМОВдан ушбу қонун лойиҳасини шарҳлаб беришни илтимос қилди.

— Дарҳақиқат, қишлоқ хўжалик экинлари уруғчилигини тубдан яхшилаш, сифатли уруғликлар етиштириш ва уларни экишга тайёрлаш ишлари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги энг муҳим масалалардан бири ҳисобланади.

Тан олиб айтиш керакки, кейинги йилларда қишлоқ хўжАалик экинларининг уруғларини етиштириш ва қайта ишлаш бирмунча сусайиб, издан чиқа бошлади. Бундай ҳол, табиийки, ўз навбатида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўплаб етиштириш, бозорни ва қайта ишлаш саноатини сифатли маҳсулотлар билан таъминлашга салбий таъсир кўрсатди.

«Уруғчилик тўғрисида»ги қонун лойиҳасини маълум маънода ана шундай талаб ва эҳтиёж асосида дунёга келди, деб аташ мумкин. Ундан кўзланган асосий мақсад, юксак хорижий тажрибаларга таянган ҳолда, қишлоқ хўжалик экинлари уруғчилигини барпо қилиш ва ривожлантириш, хўжаликларни маҳаллий шароитга мос, юқори ҳосилли ва олий навли уруғликлар билан таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини белгилаш ва тартибга солишдир.

Шунингдек, мазкур қонун лойиҳасини қабул қилиниши қишлоқ хўжалик экинлари уруғчилигини нафақат ички имкониятлар ҳисобига, балки чет эл инвестицияларидан фойдаланган ҳолда ривожлантиришга ҳам имконият яратади.

— Жумабой ака, тўғри танланган уруғ ҳосилдорликни оширишга қай даражада боғлиқ бўлиши мумкин?

— Мамлакатимиздаги тажрибалар шуни кўрсатмоқдаки, селекция ва уруғчилик ишлари тўғри қилиниб, уруғлик сифати яхшиланганда экинлар ҳосилдорлиги 20-30 фоизгача ошади.

Биз агар ана шундай юқори натижаларга эришсак, аҳоли ва қайта ишлаш корхоналарини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлабгина қолмай, балки хорижий мамлакатларга экспорт қилиш имкониятига ҳам эга бўламиз.

— Қонун лойиҳасида асосан уруғчилик билан боғлиқ масалаларнинг қайси жиҳатларига эътибор қаратилган?

— Қонун лойиҳаси 19 моддадан иборат. Унда уруғчилик билан шуғулланувчиларнинг вазифалари, уруғлик сифатини аниқлаш, сертификациялаш, уруғликларни импорт ва экспорт қилиш тартиблари, уруғликка доир кафолатлар, суғурта уруғлик фондини барпо этиш тартиблари ва бошқа нормалар белгиланган.

— Қонун лойиҳасига мувофиқ четдан уруғ олиб келиш ва олиб чиқиш масалалари қандай тартибда ҳал этилади?

— Уруғларнинг нави ва барча хусусиятлари кўрсатилган шаҳодатнома (сертификат) бўлган тақдирдагина республикамиз ҳудудида тарқатиш мумкин.

Қонун лойиҳасида карантин ва бошқа хавфли ҳашоратлар, ўсимлик касалликлари ёки зараркунандалар кенг тарқалган давлатлардан келтирилган уруғликларни тарқатиш ҳам қатъий тақиқланган.

Шунингдек, хориждан келтирилган уруғликлар сифатли, ҳар хил касалликлардан холи бўлиши билан биргаликда давлат нав синаш комиссиясидан ҳам ўтган бўлиши керак.

«Халқ сўзи» мухбири
Исмат ХУДОЁРОВ
суҳбатлашди.

МАМЛАКАТ МУДОФАА ҚОБИЛИЯТИНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН

23 АВГУСТ КУНИ ТОШКЕНТДА «ВАТАНПАРВАР» МУДОФААГА КЎМАКЛАШИШ ЖАМИЯТИНИНГ ҚУРУЛТОЙИ ОЧИЛАДИ

«Ватанпарвар» Республика мудофаасига кўмаклашиш жамияти Ўзбекистон фуқароларининг мудофаа-спорт ишлари билан шуғулланувчи мустақил жамоат тузилмасидир. Жамият ишининг асосий мақсадлари мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга кўмаклашиш, меҳнаткашларни ва айниқса, ёшларни меҳнатга ва Ватанни ҳимоя қилишга тайёрлаш, спортнинг техникавий турларини ривожлантириш, техник тайёргарлик ва ижодкорлик, фуқароларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашдан иборат. Бу ташкилот қандай вазифаларни ҳал этаётгани, унинг биринчи қурултойида муҳокама қилиш учун қандай масалалар қўйилиши тўғрисида «Ватанпарвар» марказий кенгашининг раиси генерал-майор Жамшир Шоҳмардонов ЎзА мухбирига қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Ташкилотимиз ҳаётидаги бу муҳим воқеа Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллигини байрам қилиш арафасида ўтиши диққатга сазовордир. 1991 йилда ташкил топган «Ватанпарвар» мудофаага кўмаклашиш жамиятининг фаолияти мамлакатимиздаги бошқа барча давлат ва жамоат ташкилотлари фаолияти каби республикамиз ва унинг халқи тарихи билан бевосита боғлиқ.

Ўзбекистон Қуролли кучлари мураккаб бир иқтисодий шароитда, мамлакат Президенти, республика Қуролли кучларининг Олий бош қўмондони Ислом Каримовнинг бевосита раҳбарлигида барпо этилди. Ҳозирги кунда Қуролли кучларимиз энг замонавий вазифаларни ҳал қилишга қодир бўлган тез ҳаракат қилувчи, жипслашган жанговар кучлардир.

Ватанни ҳимоя қилиш бутун халқнинг иши экани Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва «Мудофаа тўғрисида»ги Қонунда ёзиб қўйилган. Жамиятимиз ходимлари ва фаоллари шу қоидага асосланиб мамлакат қуролли кучларини ривожлантиришга баҳоликудрат ҳисса қўшишга ҳаракат қилмоқдалар.

Ташкилотимиз тузилган пайтда муайян қийинчиликларга дуч келди. Республика ҳукуматининг, Мудофаа вазирлигининг ёрдами ва қўллаб-қувватлаши, ходимларимизнинг жонкуярлиги ва фаоллиги туфайли бу қийинчиликлар енгиб ўтилди.

«Ватанпарвар» мудофаага кўмаклашиш жамиятининг фаолияти ҳамиша мамлакат раҳбариятининг диққат марказида турибди, ҳар йили бу фаолиятни кучайтиришга ёрдам берадиган қонунлар ёки давлат ҳужжатлари қабул қилинди. «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида», «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги қонунлар, Ўзбекистон Республикасининг Ҳарбий доктринаси, Вазирлар Маҳкамасининг бошқа қарорлари шулар жумласидандир. Шу қарорларда, хусусан, «Ватанпарвар» мудофаага кўмаклашиш жамиятининг мақоми ҳамда фаолиятининг асосий йўналишлари, давлат органларининг бу жамиятни қўллаб-қувватлаш борасидаги вазифалари, ташкилотнинг моддий-техника таъминоти тартиби белгилаб берилди.

Ҳукумат қарорларини бажариш учун барча вилоятлар, шаҳарлар ва туманларнинг ҳокимлари тегишли ҳужжатларни қабул қилдилар. Бу эса «Ватанпарвар» тарихида муҳим босқич бўлди, жамиятимизда унинг обрўсини оширди.

Ҳозирги пайтда «Ватанпарвар» ўттиздан ортиқ мутахассислик бўйича техник кадрларни тайёламоқда. Қиёслаш учун айтиб ўтаман. Олдинги йилларда армия, авиация ва флотга кўмаклашиш кўнгилли жамияти (ДОСААФ) ўнга яқин турдаги мутахассисларни таёрлар эди. Сўнгги беш йил ичида бир неча ўн минг техника мутахассислари тайёрланди. Айни пайтда янги соҳалар бўйича мутахассислар тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу иш Тошкент, Фарғона ва Андижон вилоятлари ташкилотларида яхши йўлга қўйилган. Самарқанд, Наманган,Бухоро ва Сурхондарё вилоятларидаги мактабларда ҳам яхши натижаларга эришилмоқда.

Ўз фаолиятимизда оммавий техникавий касблар бўйича мутахассислар тайёрлашга алоҳида эътибор беряпмиз. Бу вазифани ҳал қилиш катта халқ хўжалик ва мудофаа аҳамиятига эга. Ўқув ва спорт ташкилотларимиз беш йил ичида оммавий-техникавий касблар бўйича 200 мингдан ортиқ мутахассис тайёрлади. Бу иш Тошкент ва пойтахт вилояти мудофаага кўмаклашиш жамиятлари ташкилотларида, Фарғона, Наманган, Самарқанд вилоятларида, бошқа айрим шаҳарларда ва туманларда жуда яхши йўлга қўйилган.

Спортнинг техникавий ва ҳарбий-амалий турларини ривожлантириш Қуролли кучлар учун мутахассислар тайёрлашнинг таркибий қисми ҳисобланади. Бу армияга чақириладиган ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш билан бевосита боғлиқ бўлиб, уларни Қуролли кучларимиз сафида хизмат қилишга тайёрлаш манфаатларига мос келади.

Қўлга киритилган ютуқларга қарамай, ишимизда ҳал этилмаган муаммолар ҳам кўп. Бу муаммолар қурултойда муҳокама қилинади.

(ЎзА).

ИШЧАН РУҲДА ЎТМОҚДА

Тошкент шаҳрида бўлиб ўтаётган «Ижтимоий сиёсат, дастурлар ва лойиҳалар» мавзуидаги махсус семинар ўз ишини давом эттирмоқда. Сўз — семинар қатнашчиларига.

— Рустам БОБОЖОНОВ, Меҳнат билан бандлик вазирлигининг ИТИ директори (Тожикистон):

— Семинар ишида МДҲ давлатлари ва Монголиядан ташриф буюрган ижтимоий соҳа мутахассислари қатнашишмоқда. Иттифоқ парчалангач, бизнинг мамлакатларимизла юзага келган вазият кўп тарафлама ўхшаш — бозор иқтисодиётига ўтиш қийинчиликлари, жамият ҳаётининг барча соҳаларини ислоҳ қилиш. Албатта, МДҲ давлатлари танлаган ривожланиш йўллари бир-биридан фарқ қилади. Ўзбекистон танлаган йўл биз учун катта қизиқиш уйғотади. Сизнинг республикангизда олиб борилаётган ижтимоий сиёсат катта эътиборга лойиқ. Биз Ўзбекистон Ижтимоий таъминот вазирлиги идораларининг иш йўналишлари билан танишиб, республикада аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш механизми мукаммал ишлаб турганлигининг гувоҳи бўлдик. Маълумки, ижтимоий сиёсатнинг асосини ҳуқуқий база ташкил этади. Ижтимоий ҳимоялаш кафолати қонун даражасида бўлмоғи керак. Ўзбекистонда олиб борилаётган ижтимоий сиёсат ана шулар асосида қурилганлигига ишонч ҳосил қилдик.

Тамара ГАВРИЛЕНКО, иқтисодиёт Академиясининг ижтимоий менежмент ўқитувчиси (Молдова):

— Тошкентда семинар ўтаётган пайтда кунлар иссиқ, қуёш чароғон бўлди. Семинар ташкилотчилари ҳам семинар иши илиқ ўтишини таъминлаяптилар. Семинар ишида машғулотлар олиб бораётган Халқаро банкнинг иқтисодий ривожланиш институти ўқитувчилари ва Қозоғистон, Қирғизистон, Россия, Украина ва ўзбекистонлик вакиллар ўқув дастурини шундай олиб бормоқдаларки, биз ҳам назарий, ҳам амалий билимларимизни бойитмоқдамиз. Вазирликлар, идоралар ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари билан учрашувлар эса ишчан руҳда, самимий ҳолатда ўтмоқда.

И. КОГАЙ.

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ —

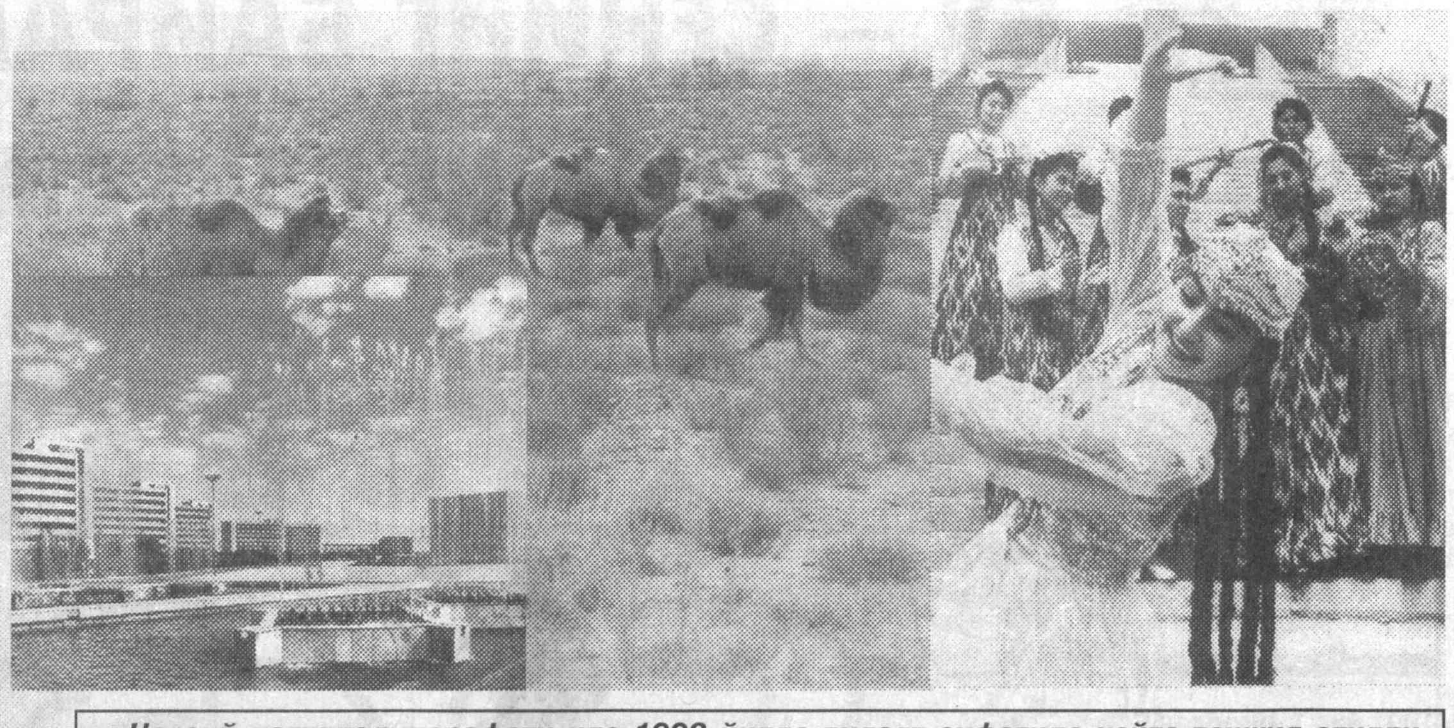

Навоий истиқлол шарофати ила 1992 йилда вилоят сифатида қайта ташкил этилди. Ўтган давр навқирон вилоятнинг иқтисодий ҳаётида бозор муносабатлари босқичма-босқич тобора чуқурлашиб, ривожланиш йўлига кириб бораётганлигини кўрсатмоқда. Ислоҳотларни жадаллаштириш, иқтисодий тизимнинг нодавлат секторини ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, чет эл сармояларини жалб этиш бунда асосий омиллар ҳисобланади.

ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТУФАЙЛИ

Буларнинг барчасига интеграцияга кенг йўл очиш орқалигина эришиш мумкин.

Вилоятнинг иқтисодий салоҳиятига назар ташланса, имкониятлар етарли эканлигини кузатиш мумкин. Бой табиий ва ишчи ресурсларлари, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги барқарорликлар шулар жумласидандир. Асосий эътибор эса ўзаро манфаатли шерикчилик лаёқатига эга фирмалар, тадбиркорлар, молия, кредит хизматининг уддасидан чиқадиган банк ва жамғарма муассисларини жалб этишга қаратилган. Бунда чет эл сармоясини ишлаб чиқаришга, биринчи навбатда, саноат ва ишлаб чиқаришга йўналтириш муҳим ўрин тутади. Ушбу вазифаларни амалга оширишда вилоятда объектлар танлаб олинмоқда. Техник жиҳозлаш, малакали мутахассислар тайёрлаш, маҳсулот ишлаб чиқариш, уларнинг рақобатбардошлигини таъминлаш, экспорт қилишгача қамраб олинган умумий миқдори 200 миллион АҚШ доллари ёки 1,6 миллиард сўмлик валюта жамғариш имконини берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи 19 та лойиҳа маъқулланиб, иш бошланган.

1995 йилда вилоятга иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйиш мақсадида жаҳон ва МДҲ мамлакатларидан 35 та фирма ва компанияларнинг вакиллари ташриф буюришди. АҚШнинг «Нью-ингланд майнинг энд металз» компанияси иштирокида «Сармиш» фойдали бойликлар макони бўйича техник иқтисодий асослар лойиҳаси ишлаб чиқилди. Республика Геология ва минерал ресурслар Давлат қўмитаси билан биргаликда амалга оширилаётган лойиҳа ишларига 15 миллион АҚШ доллари сарфланди. Япониянинг «Токи корпорейшн» фирмаси ва республика «Об-ҳаёт» фирмаси ҳамкорликда марказлаштирилган тартибда вилоят ҳудудларидаги лалми ерлар сув манбалари, қудуқ ва сивахиналарни ўрганиб, уларни технологик жиҳозлаш масалаларини кўриб чиқмоқда.

Германиянинг «Сименс» фирмаси билан алоқа ва телекоммуникация қурилмаларини етказиб бериш бўйича шартнома имзоланди. Туркия фирмалари билан Қизилтепа туманидаги «Зармитан» жамоа хўжалиги алоқалари яхши натижа бермоқда. Айирбошлаш йўли билан хўжаликда сутни қайта ишлаш корхонаси қурилди. «Ғозғонмармар», «Нуротармармар», «Навоийцемент» корхоналарида Ҳиндистон кредитлари ҳисобига мармар силлиқлаш ишлари йўлга қўйилмоқда. Вилоятда шу йил 1 январига қадар 21 та қўшма корхона, битта ваколатлик рўйхатга олинган. «Зариспарк», «Агама», «Навоий Центр — Бизнес», «НКЗ — Кимё — ЛТД», «Навоий — казеин» қўшма корхоналарида 348,9 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ёки 13,5 миллион АҚШ долларига, импорт эса 2,7 миллион АҚШ долларига тенг бўлди. Бу ўтган йилгига нисбатан 4,3 марта кўпдир.

Вилоятда 50 та ташкилот ташқи иқтисодий алоқаларда иштирок этмоқда. Шуларнинг 7 таси сўмни конвертациялаш ҳуқуқига эга.

Чорвачилик вилоятда етакчи тармоқлардан бири ҳисобланади. Ушбу соҳага ҳам чет эл сармояларини жалб этиш ишлари амалга оширилмоқда. Туркиянинг «Тифаш» компанияси билан йилига 4000 тонна жунни қайта ишлайдиган қўшма корхона бунёд этиш ҳақида шартнома тузилган. Шартномага кўра корхона харажатларининг 51 фоизи «Тифаш» компанияси, 49 фоизи эса вилоят қоракўлчилик хўжаликлари улушига тўғри келади. Қўшма корхона «Электрохимзавод» ва «Сентипон» ҳиссадорлик жамиятлари базасида ташкил этилмоқда.

Россиянинг «Каминка» фирмаси ва Зарафшондаги чарм-кўн заводи ўртасидаги келишувга асосан йилига 100 минг қоракўл терини қайта ишлашдан тортиб, тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришгача бўлган жараёнларни амалга оширадиган қўшма корхонага ҳам асос солинди.

«Навоийқоракўл» бирлашмаси билан биргаликда Нурота шаҳрида йилига 300 минг қўй терисини қайта ишловчи завод қурилиши бошланди.

Вилоятда саноат ишлаб чиқариш ҳажми камайиши каби кўнгилсиз ҳодисага қарши ишлаб чиқилган дастур ўз самарасини берди. Ўтган йили вилоятда 5,087 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, ўсиш суръати 102,9 фоизни ташкил этди. 1994 йилда хусусий сектордаги корхоналар сони 57 фоизни ташкил этган бўлса, 1995 йилда эса 82 фоизни ташкил этди. Ишлаб чиқариш бўйича эса 1994 йилда нодавлат мулк шаклидаги корхоналарнинг ҳиссаси 14 фоизни, 1995 йилда эса 38 фоизни ташкил этди. Вилоятнинг маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш кўрсаткичларининг асосий қисми ҳозирги кунда давлат тасарруфида бўлган Навоий тоғ-металлургия комбинати ва «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳисобига тўғри келишини эътиборга олсак, бу рақам етарли даражада юқорилигини айтиш мумкин.

1996 йилнинг 1 январига қадар вилоятда жами 141 та объект хусусийлаштирилган бўлиб, бу борада ҳукумат дастури юз фоизга бажарилди. Хусусийлаштиришдан тушган маблаг вилоят миқёсида 111180,4 минг сўмни ташкил этди.

1995 йилда вилоятда 4002 та хусусий ва кичик корхоналар рўйхатга олинган бўлса, шулардан 3306 таси хусусий, 696 таси эса кичик корхоналардир. 1142 та деҳқон-фермер хўжаликлари мавжуд.

Вилоят аҳли республикамиз мустақиллигининг 5 йиллиги тантаналарини меҳнатда улкан ютуқлар билан кутиб олишмоқда. Вилоят пиллакорлари режадаги 654,3 тонна ўрнига 701 тонна пилла топшириб, улкан зафар қучдилар.

Мустақилликнинг беш йиллиги нишонланадиган жорий йилда Навбаҳор туманида қанд заводи қурилиши бошланди. Навоий шаҳрида ёғ-экстракция заводини бунёд этишга рухсат олинди. «Тизол» фирмаси билан ҳамкорликда базальт толаси ишлаб чиқариш учун синов ишлари олиб борилмоқда. «Навоийцемент» АЖ иштирокида Ўзбекистон—Британия қўшма корхонаси ташкил этилиб, қадоқлаш линияси қурилиши бошланади. Бунинг учун лозим бўлган ускуналарнинг бир қисми келиб тушди.

Биз Навоий вилоятида кейинги беш йилда амалга оширилган ишларнинг бир қисминигина қаламга олдик. Бироқ шуларнинг ўзи ҳам вилоятда ислоҳотлар улкан самара бераётганлиги, кишилар руҳиятида порлоқ истиқболга нисбатан юксак ишонч пайдо бўлганлигидан далолат бермоқда.

• *Тадбиркорлар ҳаётидан*

«НАВРЎЗ»НИНГ ЯНГИ КУНИ

«Наврўз» деҳқон-фермер хўжалиги 1993 йил баҳорида ўз фаолиятини бошлаган эди. Дастлаб, минг бир ҳадик ва таваккалчилик билан бошланган иш бугунги кунда анча самарали тус олган.

Банкдан олинган кредитлар ўзини оқлади. Ҳозир фермерлар ҳисобида 400 минг сўм маблағ бор. Яна 200 квадрат метр майдонда молхона ҳам қурилган, 2 та трактор харид қилинган. 34 бош қорамол, 3 бош от, 58,5 гектар ер деҳқон-фермер хўжалиги ихтиёрида. 30,5 гектар ерга деҳқончилик қилинади. 20 гектарлик чорвоқ, 2 гектар боғ ҳам улар ихтиёрига хатлаб берилган. Хуллас, киройи фермер дегудек.

Буларнинг барчаси Қизилтепа туманидаги «Наврўз» деҳқон-фермер хўжалигининг хусусий мулки. Хўжаликка Муаззам опа Исоқулова бошчилик қилади. Лекин... тўғрисини айтсак, увол-савоб унинг умр йўлдоши Жаҳон Бозоров зиммасида. Асл касби ўқитувчи бўлган, кўп йиллар мактабда сабоқ берган Жаҳон ака заҳматининг меваси бу хўжалик.

Ўтган йили тадбиркорлар деҳқончиликда ҳам, чорвачиликда ҳам яхши кўрсаткичларга эришдилар. 19 гектар ернинг ҳар гектаридан 49,5 центнердан ғалла ҳосили олиб, 22 тоннасини давлатга сотдилар. 25 тоннадан ортиқ сут ишлаб чиқарган бўлсалар, унинг 15 тоннага яқини давлатга сотилди. Шунингдек, 1,5 тоннадан ортиқ гўшт ҳам ҳамёнга пул бўлиб қайтди.

Деҳқон-фермер хўжалиги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги билан ҳамкорлик қилади. Аммо фермерлар хўжаликдан қарздор эмас. Ҳисобли дўст айрилмас дейишади-ку.

«Наврўз» деҳқон-фермер хўжалиги соҳиблари бугунги кунда ҳақиқий мулкдорларга айланган экан, аввало, бу иқтисодий ислоҳотларнинг шарофатидир. Юз минглаб мулкдорлар қатори уларни ҳам ана шу ислоҳот ва истиқлол юзага чиқарди. Эртанги кунга умид бахш этди. Бугун фермер хўжалиги далаларида иш қизғин. Жорий йил ҳосили, қишлов учун хашак жамғариш ишлари жадал олиб борилмоқда.

«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари А. Дербесов ва Ш. Жабборовлар иш устида.

«САРМИШ»НИНГ ИНЪОМИ

Навбаҳор туманидаги «Сармиш» жамоа хўжалигида қоракўл териларни қайта ишлайдиган цех очилди.

У ишлаб чиқараётган маҳсулотлар турлича: шубадан тортиб шиппаккача. Цехнинг очилиши натижасида бир қанча янги иш ўринлари юзага келди. Унга ҳозир наманганлик уста К. Нурматов бошчилик қилмоқда.

Цех ишчиларининг дастлабки маҳсулотлари бўлмиш 200 жуфт оёқ кийими вилоятнинг «Меҳрибонлик» болалар уйига туҳфа этилди.

ҚИЗИЛҚУМ БАҒРИДА ЯРАЛГАН БЎСТОН!

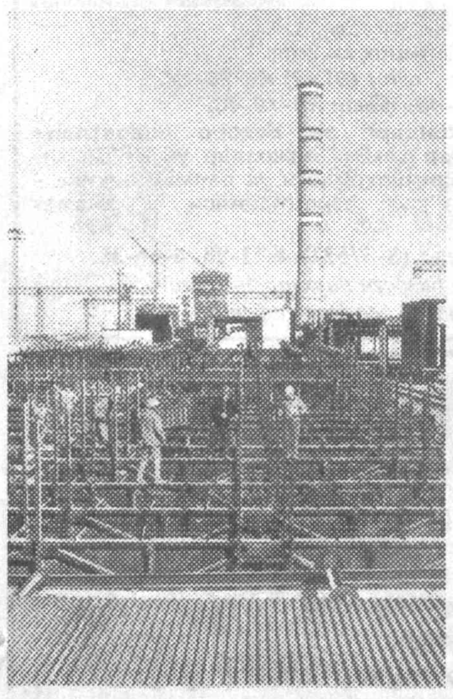

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

Навоий вилоятида 754 минг киши истиқомат қилади. Шимолда Қозоғистон Республикаси, Қорақалпоғистон Республикаси, ғарбда Бухоро, Қашқадарё, Шарқда Самарқанд, Жиззах вилоятлари билан чегарадош.

* * *

Навоий шаҳри, Навоий, Қизилтепа, Навбаҳор туманлари аҳолисини ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида Дамхўжадан сув келтирилди.

* * *

1995 йил 25 майда АҚШнинг «Ньюмонт гольд» компанияси билан ҳамкорликда «Зарафшон — Ньюмонт» қўшма корхонаси ишга туширилди.

* * *

1995 йил 14 июнда Учқудуқ шаҳрида 3-гидрометаллургия заводи ишга туширилди. Унинг очилиш маросимида республикамиз Президенти И. А. Каримов иштирок этиб, нутқ сузлади.

* * *

1995 йил 7 июлда республика Президенти Фармонига мувофиқ, Навоий давлат кончилик институти ташкил этилди.

* * *

1996 йил 22 мартда Зарафшон шаҳрига 120 километрлик газ қувури тортилиб, табиий газ келтирилди.

Хатирчи Навоий вилоятида ҳам иқтисодий кўрсаткичлари, ҳам аҳолисининг кўплиги жиҳатидан энг катта туманлардан биридир. Бу ерда ҳозирги кунда 130 мингга яқин аҳоли истиқомат қилади.

КЎҲНА ВА НАВҚИРОН ЮРТ

Хатирчи тарихан кўҳна юрт ҳисобланади. Унинг туман сифатида ташкил этилганлигининг ўзига 70 йил тўлди. Аслида эса, унинг тарихи неча юз минг йилларга бориб тақалади. Унинг тарихини, Зарафшон водийси бўйлаб жойлашган Омонтўқон, Гўрдара, Самарқанд, Қўтирбулоқ, Зирабулоқ, Учтут, Воуш, Добусий қалъаси ва бошқа ўрта полеолит даврининг маконлари билан таққослаб ўрганиш зарур. Бу юрт Александр Македонский, Қутайба Чингизхон, Амир Темур каби жаҳонгирларнинг, ўнлаб ўзбек хонларининг қадами теккан. Спитамен, Намоз каби халқ қаҳрамонлари шу ер орқали юртимизнинг узоқ тарихли мустақиллиги учун кураш олиб борганлар. Нақшбанд, Машраб каби буюк сиймоларнинг бу ерга ташриф буюрганлари ҳақида тарихий маълумотлар сақланган. Яқинда туманнинг Оқтов яқинидаги Сангижумон, Пачир, Кориз қишлоқларида милоддан аввалги даврларга оид ашёвий далиллар топилди.

Буларнинг ҳаммаси Хатирчини мамлакатимизнинг кўҳна маконларидан бири деб ҳисоблашга асос беради.

Хўш, Хатирчининг бугуни ва эртаси қандай? Унинг ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётида ҳақиқий мустақиллик шарофатидан қандай ўзгаришлар сезаяпти? Аниқроғи, туманда иқтисодий йўналишлар қандай олиб борилмоқда? Бу саволларга жавоб олиш учун биз туман ҳокими Абдуғани Сафаров ҳузурида бўлдик.

— Мустақиллик хатирчиликлар учун ҳам ҳақиқий имконият ва истиқбол эшикларини очиб берди, — деди у. — Бу ерда қисқа давр ичида катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилди.

Айни пайтда юзлаб давлат ва хусусий корхоналар қизғин фаолият кўрсатмоқда. Уларда янги-янги иш жойлари очилиб, одамларни иш билан таъминлаш имкониятлари кўпаймоқда. Туманда 360 та фермер хўжалиги мавжуд. Уларга ажратиб берилган ер майдони қарийб 3000 гектарни ташкил этади.

Ҳақиқатда ҳам, иқтисодий йўналишлар бу ерда ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Саноат ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичлари хусусий тармоқ ҳисобига тўғри келмоқда. Ўтган йилдагига нисбатан барча соҳаларда ижобий силжишлар бор.

Лангар кони ўзининг қуввати ва хомашё базаси жиҳатидан давлатимиздаги йирик корхоналардан биридир. У ерда ишлаб чиқарилаётган пегматик ва гранитлардан чинни хомашёси сифатида кенг фойдаланилмоқда. Барча жойларда бўлганидек, бу ерда ҳам маҳсулот ишлаб чиқариш борасидаги узилишлар, тайёр маҳсулотларни ташиш ва сотиш муаммолари мавжуд эди. Яқин ўтмишда ушбу тоғ-кон саноати маҳсулотлари узоқ Украина ва Қозоғистондаги чинни заводларига етказилиб бериларди. Ҳозирда эса ўзимизнинг Самарқанд, Тошкент чиннисозлари бу маҳсулотдан фойдаланишмоқда.

Бугунги кунда Лангарга 100 км масофадан газ қувурлари тортиб келиш режалаштирилган. Саноатчиларнинг ижтимоий муҳофазаси туман ва вилоят ҳокимлигининг доимий эътиборида бўлиб келмоқда. Бу ерда яқинда атом энергияси бўйича халқаро агентлик (АЭХА) билан Навоий Жанубий саноат қурилиши бошқармаси ҳамкорликда Лангарнинг доимий шамолларининг шиддатли кучи билан ишлайдиган Шамол Электр Станцияси (ШЭС) қурилишини режалаштирмоқда.

Туман дон маҳсулотлари тайёрлов ташкилоти яқинда Болгариянинг «Лимбо» компанияси билан биргаликда ўрта қувватли ун ишлаб чиқарадиган тегирмонни қуриб битказиш арафасида.

Ажойиб тадбиркор М. Одилова раҳбарлик қилаётган «Парвоз» ассоциациясининг сутни қайта ишлайдиган заводининг ишга туширилиши туманда катта воқелик бўлди.

Тадбиркор Т. Оқбўтаевнинг «Насиба» кичик корхонаси бултур ўзининг дастлабки маҳсулотлари билан республика улгуржисавдо ва Бизнес-фонд ҳамкорликда Тошкентда ўтказган кўргазмада қатнашиб, «Энг кўп чет элликлар эътиборини қозонган» совриниби билан тақдирланиб, вилоятга 1 млн. сўм пул ва 1 та брокерлик ўрнини олиб қайтди. Унинг қора тоғ эчкилари тивит жунидан тайёрланган тўқима маҳсулотлари Хитой, Корея, Япония, Англия ва бошқа давлатлардан келган ажнабий меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди.

«Олтинсой» жамоа хўжалиги чорвадорлари ҳозирги кунда харидорсиз жун хомашёсини қайта ишлаш йўлини топдилар. Улар хоразмлик қўли гул усталар билан ҳамкорликда маҳаллий жундан бежирим гиламлар тўқишни йўлга қўйдилар. Бу ерда ҳозир 30 нафар қиз-жувон меҳнат қилмоқда.

Хатирчида Навоий ва Самарқанл вилоятларига хизмат кўрсатадиган янги «Мерседес-бенс» автокорхонаси ишга тушди. Бу ерга мамлакатимизнинг Германия билан ҳамкорликда чиқарилган мазкур типдаги автомашиналарининг 11 таси келтирилди. Қувонарли жойи шундаки, ушбу ташкилот иш фаолиятининг дастлаби кунлариданоқ чет эл хизмат сафарини бошлаб юборди. Хатирчи пахтаси Туркияга жўнатилди.

Президентимизнинг аҳолини газ ва ичимлик сув билан таъминлаш ҳақидаги фармонларини бажариш юзасидан катта ишлар амалга оширилмоқда. Таққослаб кўринг: «Қизил империя»нинг қарийб 70 йиллик даврида туманнинг бор-йўғи 15,8 фоизи газлашган бўлса, мустақиллигимизнинг қисқа 5 йили ичида 54,8 фоизига «зангори олов» етиб келди. Аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш борасида ҳам худди шундай манзарани кўриш мумкин.

Туман меҳнаткашлари бу йил пилла режасини 106 % га уддалаб, 220 тонна ўрнига 233 тонна пилла хирмонини уйдилар. Айни дамда ғалла майдонларида иш авжига чиққан. Америка, Россия давлатларидан келтирилган замонавий комбайнлар деҳқонлар меҳнатини енгил қилмоқда. Бу йил хатирчиликлар давлатга 36 минг тонна ғалла етиштириб берадилар.

Ҳозирги кунда туманнинг 14700 гектарли пахта майдонларида ғўзалар дуркун ўсиб, шоналаш арафасида турибди. Туман пахтакорлари 40 минг тонналик улкан «оқ олтин» хирмонини уйиш иштиёқида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Иш бор жойда муваффақият, тўкинчилик, барака бўлади. Зеро, давлатимизнинг ҳам, халқимизнинг ҳам пировард мақсади шундан иборатдир.

Зиёвуддин ҚЎЗИЕВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

• Ғалла мустақиллиги йўлида

«НАВБАҲОР»НИНГ ИССИҚ НОНЛАРИ

Навбаҳор тумани маркази — Бешрабод қўғонида «Навоийдонмаҳсулот» ишлаб чиқариш ҳиссадорлик уюшмасининг тармоғи — дон қабул қилиш пункти ишга тушди. Туман ҳокими Очил Нурназаров тантанага йиғилганларни қутлаб, меҳнаткаш-ларга яратилган ушбу қулайлик ҳақида қисқача сўзлаб берди.

— Диққатингизни рақамларга жалб этмоқчиман — деди у ўз сўзида. — Туманимизда 1994 йилда 1700 тонна дон етиштирилган бўлса, ўтган йил бу рақам 7200 тоннага кўтарилди. Бу йил 14320 тонна дон етиштирамиз. Ушбу ҳосилни биз ҳозирги эҳтиёт қисмлар, ёқилғи муаммоси кўндаланг бўлиб турган шароитда бир-бир ярим ой мобайнида 40 чақиримлик масофага ташиб боришимиз лозим эди. Кўриниб турибдики, бу ҳол анча ортиқча ташвиш ва харажатларга сабаб бўларди. Дон қабул қилиш пунктининг иш бошлаши бу муаммони ҳал этиш имконини беради. Иккинчидан, шу ерда «Иссиқ нон» цехини қуриш, уруғлик дон сақлаш, тегирмон қуришни ҳам режалаштирганмиз. Яна бир муҳим томони, ана шу ниятларимизни амалга оширсак, кўплаб кишиларимизни иш билан таъминлаш имконига эга бўламиз.

— Пунктни қисқа муддатда қуриб битказиш учун қурувчиларимиз фидокорона меҳнат қилишди, — дейди пункт мудири Мирвафо Муҳаммадиев. — Ҳозирча «Иссиқ нон», «Винклер» фирмаларининг жиҳозларини келтириб ўрнатмоқдамиз. Уни яқин вақтларда ишга тушириш ниятидамиз. Кейинчалик бир кеча-кундузда 40 тонна ун ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган тегирмон қуриш ва туманимиз аҳлини тўла ун билан таъминлаш имконияти пайдо бўлади.

• Депутат минбари

ИСБОТ ТАЛАБ ҚИЛМАЙДИГАН ҲАҚИҚАТ

«Иқтисодиёт фақат унинг фондлари янгиланиб турганда, янги технологиялар жорий этилганида, янги қувватлар ишга туширилгандагина ривожланиши мумкин. Бу — исбот талаб қилмайдиган ҳақиқатдир», — деган эди юртбошимиз ўзининг республика Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясидаги нутқида.

Президентимиз устувор йўналишлар ҳақида гапирганида энг аввало тоғ-металлургия саноатини назарда тутганлиги бежиз эмас. Чунки олтин ишлаб чиқариш республика мустақиллигининг асосий кафолатларидан биридир.

Шуни ҳисобга олиб, иқтисодиётимизнинг етакчи тармоқларини ривожлантириш, ташқи иқтисодий фаолият, шунингдек, вилоятимиз ва бутун республикада пул эмиссиясини камайтириш, бозорларни тўлдириш мақсадида «Қизилқумноёбметаллолтин» концерни ҳамда Нават тоғ-металлургия комбинатида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш борасидаги ишларнинг якуни ва истиқболларига тўхталиш лозим, деб ўйлайман. Навоий тоғ-металлургия комбинати 1995 йилда олтин ва кумуш ишлаб чиқариш бўйича давлат буюртмасини тўла бажарди. Олтин ишлаб чиқариш дастури 100 фоизга, кумуш ишлаб чиқариш эса 102,6 фоизга, олтинни реализация қилиш 100,1, кумушни реализация қилиш эса 102,7 фоизга уддаланди. 3-гидрометаллургия заводи 1-навбатининг муддатидан олдин ишга туширилиши олтин ишлаб чиқарилиши режасининг бажарилишига имкон яратди. 1-гидрометаллургия заводида таркибида кам олтин бўлган рудани қайта ишлаш муваффақиятли амалга оширилди. «Зарафшон» — Ньюмонт» қўшма корхонасининг фойдаланишга топширилгани республикада олтин тайёрлаш ҳажмининг ортишига имкон берди.

Жорий йилда 3-гидрометаллургия заводи қувватларини ошириш ҳисобига олтин ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ҳажмини 1995 йилдагидан 4,3 фоизга кўпайтириш мўлжалланмоқда. Ана шу вазифалардан келиб чиқиб 2-гидрометаллургия заводи ва Мурунтов карьерида қайта ишлаш қувватларини таъмирлаш ва кенгайтириш кўп йиллар давомида бир маромда олтин ҳамда кумуш ишлаб чиқариш имконини берадиган 3-ГМЗ иккинчи навбати қурилишини ниҳоясига етказишни мўлжалламоқдамиз. Экспорт қилинадиган маҳсулотлар ҳажмини кўпайтириш мақсадидамиз.

Тоғ-металлургия комбинати корхоналарида 1995 йилда 243 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. «Агама» қўшма корхонасида тайёрланаётган эркаклар ва аёллар, болалар трикотаж кийим-кечаклари, пайпоқлар, «Зариспарк» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилаётган тақинчоқлар, Навоий машинасозлик заводида тайёрланаётган рўзғор техникаси, Родниковск кон бошқармасида ҳам рўзғор хўжалик буюмлари чиқарилаётгани ана шулар жумласидандир.

Биргина «Агама» қўшма корхонасида 245 минг дона ёки 68,3 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу ерда замонавий тўқиш ва тикиш технологияси ўзлаштирилди, кадрлар малакаси оширилди. Корхонанинг 9 та филиалида йилига 1 миллион дона трикотаж кийим-кечак, 500 минг жуфт пайпоқ тайёрлаш мумкин. Лойиҳа қувватига чиқиб олган бу корхонада маҳсулотнинг 70 фоизи серияли, қолган қисми якка тартибдаги буюртма асосида тайёрланмоқда.

Жорий йилда нитрон толасидан 600 тонна юқори сифатли ип тайёрланадиган тўқув ишлаб чиқариш корхонаси қурилиши ниҳоясига етказилади. Республика Президентининг кўрсатмасига мувофиқ ишлаб чиқариш кенгайтирилди. Франциянинг «Супирба» фирмаси билан пахта толасидан ип тайёрлаш технологиясини етказиб бериш юзасидан шартномалар тузилган.

Ўтган йилда «Зариспарк» корхонаси 170 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Корхонада ўрнатилган дастгоҳлар қарийб 600 хил тақинчоқ, билакузук ва никоҳ узуги ишлаб чиқариш имконига эга.

Машинасозлик заводимизда эса 1995 йилда 4,4 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. Ҳозирги вақтда озуқа майдалагич, 16 Н-25 маркали токарлик станоги, бозор-ўчар қилишда ишлатиладиган сумка аравачалари ва бошқа рўзғорбоп буюмларга талаб кундан-кунга ошиб бормоқда.

Жиҳозлаш буюмлари ва материалларининг Ўзбекистондагидан Россияда арзонроқ эканлигини назарда тутиб, комбинат Иваново вилоятидаги Родниковск кон бошқармасида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. 1995 йилда Родниковск кон бошқармасининг 1 миллион сўмликдан ортиқроқ маҳсулоти вилоятимизга келтирилиб, реализация қилинди.

Вилоятимиз истеъмол бозорини тўлдиришда Навоий тоғ-металлургия комбинатига қарашли «Дўстлик» давлат хўжалиги ва 8 та ёрдамчи хўжалик ҳам катта аҳамият касб этмоқда. Ўтган йил уларда 1946 тонна дон, 1000 тонна сабзавот, 350 тонна полиз маҳсулотлари, 270 тонна мева, 475 тонна узум, 25 тонна лимон етиштирилди. Чорвачилик фермаларида 5 минг 400 бош чўчқа, 900 бош қорамол боқилмоқда. Натижада 210 тонна гўшт, 410 тонна сут тайёрланиб, кончилар ҳамда вилоятимиз аҳли дастурхонига тортиқ этилди. Ушбу ишларнинг барчаси амалга оширилишини бозор муносабатлари тақозо этмоқда. Ундан эса ҳеч ким ютқазгани йўқ.

Н. КУЧЕРСКИЙ,
Навоий тоғ-металлургия комбинати директори,
Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати.

ҲАМКОРЛИК УФҚЛАРИ

«Навоийцемент» ҳиссадорлик жамияти хорижий давлатларнинг етакчи корхоналари билан ҳамкорликда энг замонавий асбоб-ускуналарни келтиришга эришмоқда.

Испания машинасозлари, Молдованинг «Аскомгруиа», Италиянинг «Навакат» фирмалари билан ҳамкорликдаги ишлар бошлаб юборилди. Эндиликда жаҳон стандарти даражасида мармарни кесадиган, цемент қадоқлайдиган энг замонавий ускуналар «Навоийцемент» корхонасида пайдо бўлади.

* * *

Собиқ ўзбек — америка «Зариспарк» қўшма корхонаси эндиликда Навоий тоғ-металлургия комбинати тизимидаги бўлинма ҳисобланади.

Корхона директори Оскор Вентланднинг таъкидлашича, хорижлик ҳамкорлар ўз ҳиссаларини тўлиқ сотиб олдилар.

Энди ўзбекистонликлар тилла занжир, халқа ва билагузукларни мустақил равишда ишлаб чиқарадилар.

* * *

Хитойлик тадбиркорлар Нуротадаги Чашма сувини қадоқлашни йўлга қўйиш учун 150 минг АҚШ доллари миқдорида маблағ ажратадиган бўлди.

Ушбу корхонанинг ишлаб чиқариш воситалари шу йилнинг кузигача ўрнатилади.

СУРАТДА: Қизилтепа туманидаги Маликчўл жамоа хўжалиги бош зоотехниги С. Эшонқулов бош чўпон Қ. Раупов билан.

ХАБАРЛАР

«ФЕЯ» БОЗОРЛАРНИ ЭГАЛЛАЙДИ

Навоийлик модельер Татьяна Бекбулатова хусусий тикувчилик корхонаси очиб, уни «Фея» деб атади.

Ушбу корхонада замонавий удум ва модага мос эркаклар кийим-кечаклари тикилмоқда. Биргина Вера Томская тикаётган эркаклар шимлари ўз фасони ва фактураси бўйича ҳар қандай рақобатга бемалол бардош беради. Афтидан, янги цех жамоаси тикиш-бичиш борасида ҳам хорижлик ҳамкасбларини доғда қолдирмоқчи.

«Бошқаларни билмадигу, ўз рақибларимиз молларини бозордан сиқиб чиқариш ниятимиз бор. Бунга сифат ва арзон нарх билан эришамиз», дейди жамоа аҳли.

СУВ КЕЛДИ

Конимех туманининг «Қарак ота» жамоа хўжалигидаги Чинкелди қишлоғига Амударёдан қувур орқали тоза ичимлик суви келтирилди.

Бу хайрли ишни «Об-ҳаёт» бирлашмасининг Нуротадаги яйловларни сув иншоотлари билан таъминлаш қурилиш-монтаж бошқармаси қурувчилари амалга оширишди.

СОҲИБКОР ЮСУФ ОТА

Юсуф ота Орипов шу туманнинг «Чордора» бўрдоқичилик жамоа хўжалигида иккита каттагина боғ яратди.

У киши хўжаликда узоқ йиллар самарали меҳнат қилган. Ҳозир пенсияда. Лекин тиниб-тинчимайди. Оқсоқол яратган узумзор, қовун-тарвуз полизи, мевали дарахтлар кўзни қувонтиради.

• Изланиш маҳсули

УМИД БИЛАН СУҚИЛГАН ТАЁҚ...

вилоятда биринчи бўлиб Нурота туманида саноат асосида ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш йўлга қўйилди

Махсар қадим-қадимдан диёримизда шифобахш ўсимлик сифатида экилиб, ёғи кундалик эҳтиёж ҳамда шифо учун қўлланилган.

Табиблар ўтмишда бу ўсимликни «Заъфарон» деб аташган экан. Лекин сўнгги йилларда у деярли унутилиб, истеъмолдан чиққан эди.

Ўсимлик лалми шароитига мослашган бўлиб, Нурота тумани иқлимига ҳар томонлама мос келиши аниқланган, 1995 йилда тажриба тариқасида 100 гектар ерга махсар уруғи сепилди. Ҳатто муддатидан бироз кечроқ экилган бўлса-да, мутахассислар ярим таваккал иш тутдилар. Натижа эса кўзланганидан зиёда бўлди. Замин ўз саҳоватини аямади. Ўсимлик Ш. Рашидов номли, «Ғозғон», Б. Туртиков номли жамоа хўжаликларининг лалми майдонлари, «Бўстон» хусусий фирмасининг суғориладиган ерларида синовдан ўтказилди. Биргина мисол, Ш. Рашидов номли жамоа хўжалиги деҳқонлари 50 гектар майдондан 9 тонна 700 килограмм махсар дони етиштирдилар. Мазкур доннинг 4,5 тоннаси уруғлик учун қолдирилиб, бир қисми мой ишлаб чиқариш мақсадида туман марказидаги кичик мой заводига келтирилди. Дастлабки натижа кўнгилдагидек бўлди. Технологияда кўрсатилганидек, 4 килограмм махсар донидан 1 килограмм шифобахш ёғ ва 3 килограмм кунжара олинаётир. Эътиборли томони шундаки, махсар ёғи доғланмасдан, тозаланибоқ истеъмол учун яроқли эканлигига сертификат берилди. Мавжуд маълумотлар сертификат олган ушбу ўсимлик ёғи фақатгина Нуротада ишлаб чиқарилаётганлигидан далолат бермоқда.

Иштаҳа дастурхон устида очилади, деганларидек, нуроталик деҳқонлар жорий йилда 2 минг гектарга яқин майдонга махсар уруғи сепдилар. Умид билан қилинган меҳнат ўз мевасини бериши, шубҳасиз.

Суюн МУСТАФОЕВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

(Қўш саҳифани «Халқ сўзи» мухбирлари Темур Эшбоев, Исмат Худоёров ва Ғафур Шермуҳаммадлар тайёрлашди.)

• *Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига*

СОҲИБҚИРОННИНГ ҲАРБИЙ ИСЛОҲОТЛАРИ

Амир Темур ҳокимият тепасига келгандан сўнг давлатнинг мудофаа қудратини ошириш, унинг хавфсизлигини таъминлаш, мунтазам кучли қўшин тузиш ва бошқаришни такомиллаштириш мақсадида ҳарбий ислоҳотлар ўтказишга киришди. Бу йўлдаги саъй-ҳаракатлар кейинчалик «Темур тузуклари»да ўз аксини топган.

Табиат инъом этган фавқулодда ҳарбий истеъдодга эга бўлган Соҳибқирон, аввало, қўшинни қайта қуриш ҳамда сипоҳлар (жангчилар), амирлар, беглар-беги, амир ул-умаро (амирлар амири) ва бошқаларга хизматлари учун ҳарбий унвонлар бериш, уларни қуйи даражадан юқори мансабга кўтаришнинг яхлит бир тизимини ишлаб чиқди. Бунга кўра амирлик унвони ва мансаби жангнинг барча сир-асрорларини билган, жанг пайтида ўзини йўқотмайдиган, ҳарбий қисмларни жангга бошлай оладиган, маҳоратли, довюрак, ақл-фаросатли, зийрак, агар қўшин сафига раҳна тушса, уни тезда бартараф қила оладиган кишиларга берилган. Амир Темур қўшинида 313 кишига ана шундай амирлик мансаби берилган. Шулардан 4 киши беглар-беги ва бир киши амир ул-умаро қилиб тайинланган.

Амир ул-умаро Амир Темурнинг ўринбосари бўлиб, унинг ҳукми юришларда, урушларда амирлар ва бутун сипоҳлар томонидан сўзсиз ижро этилган.

Амирлар ўз навбатида ғайрат-шижоати ва жанг қилиш маҳоратига қараб 12 даражага бўлинган. Биринчи амир. Бунга минг кишилик отлиқ аскарларга буйруқ бериш ҳуқуқи берилган. Иккинчи амирга — 2000, учинчи амирга — 3000, тўртинчи амирга — 4000, бешинчи амирга — 5000, шу тартибда 6000 ва 12 минггача бўлган жангчига амир тайинланган. Амирлик тартибига қараб биринчи амир иккинчи амирнинг ноиби, иккинчи амир учинчи амирнинг ноиби, шу тартибда ўн биринчи амир ўн иккинчи амирнинг ноиби қилиб тайинланган. Ўн иккинчи амир эса амир ул-умаронинг ноиби қилиб, амир ул-умаро эса Амир Темурнинг ноиби ҳисобланган.

Жангчиларнинг қуйи даражадан олий даражага кўтариш тизимига биноан, масалан, жанг пайтида биринчи марта жонбозлик, қилич чопишда баҳодирлик кўрсатган сипоҳини ўнбоши, иккинчи маротаба ботирлик қилса — юзбоши, учинчи маротабасида эса мингбоши қилиб тайинлаш кўрсатилган.

Агар мингбоши қилич зарби билан душманнинг бир фавж лашкарини енгса, у биринчи амир этиб тайинланган, агар биринчи амир баҳодирлик кўрсатиб ёв лашкарлари сафини бузиб, уларни тарқатиб юборса, уни иккинчи амирлик даражасигача кўтариш кўрсатилган.

Жанг пайтида душманга қарши қилич урушда чаққонлик кўрсатган сипоҳнинг маоши оширилган. Қайси бир сипоҳ ёвга қарши юзма-юз жанг пайтида ярадор бўлган бўлса, уни тақдирлаб инъом берилган. Борди-ю, сипоҳ яралангандан сўнг ғанимга ҳужум қилиш имкони бўлмай, қочган бўлса, унинг сипоҳлик маоши сақланган. Агарда ночорликдан мажбур бўлиб чекинган бўлса, унинг узри қабул қилинган. Қайси бир жангчи урушдан юз ўгириб қочган бўлса, у амир ҳузурига киришдан бутунлай маҳрум этилган. Агарда жанг пайтида ваҳима босиб, қўрқувдан қочган бўлса, бундай сипоҳ уйига жўнатиб юборилган. Агар сипоҳ салтанатга хизмат қилиб, карилик ёшига етса, уни улуфа (маош)дан маҳрум этмаслик, мартабасидан туширмаслик белгилаб қўйилган. Чунки улар давлат хизматида бўлиб, «боқий ҳаётларини фоний дунё нақди учун аямаганлар», шунинг учун ҳам инъомга ва моддий таъминотда бўлишга ҳақли ва лойиқдирлар, деб айтилган. Шундан кўриниб турибдики, виждонан хизмат қилган оддий жангчи юқори мартабага эришиши мумкин бўлган.

Соҳибқирон амирлик мансабига алоҳида эътибор берган. Бу ҳақда унинг «Тузуклар»ида шундай деб ёзилган: «Амр қилдимки, қайси бир амир бирон мамлакатни фатҳ этса, ё ғаним лашкарини енгса, уни нарса билан мумтоз қилсинлар: (биринчиси) фахрли китоб, туғ ва ноғора бериб, уни баҳодир деб атасинлар. (Иккинчиси) уни давлат ва салтанат шериги билиб, кенгаш мажлисига киргизсинлар. (Учинчиси) унга чегара вилояти топширилсин ва ўша ерлик амир унга бўйсунар... Агар амирдан қайси бирови тўра (хон ўғли)ни енгса ёки бирон амирзодага шикаст етказса, ё бирон ўлка хонини мағлуб этса, уни юқоридаги йўсинда мукофотласинлар».

Амир Темур армиясининг таркиби ва тузилишига келсак, у ўнлик, юзлик, минглик ва туман (10 ёки 12 минг жангчидан иборат бўлган) бўлимларидан иборат бўлган. Уларга ўнбоши, юзбоши, мингбоши ва амирлар бошчилик қилар эди. Мингбошилик лавозимига одатда амирзодалар, қабила бошлиқлари тайинланар эди.

Амир Темур қўшинларининг бундай тузилиши ҳар бир жангчи ўнликда ўз жойини билиши, ўнликлар юзликда, юзликлар эса мингликда ва ҳоказо қайси тарзда жойлашишларини идрок этишини таъминланган.

Қўшиннинг асосий қисмини отлиқ аскарлар ташкил қилар эди. Пиёдалар ҳам узоқ чўл, дашт сафарларида отлар билан таъминланган эди. Отлиқ аскарларнинг катта қисми зарур бўлганда, жангнинг боришига қараб, отдан тушиб пиёда жангчига айланар эди. Чунки улар камондан зарб билан бехато отиш қобилиятига эга эдилар.

Отлиқ аскарлар оддий ва сараланган жангчиларга бўлиниб, енгил ва оғир отлиқ қўшинни ташкил этарди.

Соҳибқирон лашкарларида бу асосий қўшин турларидан ташқари яна қуйидагилар: 1) понтончилар (кўчма кўприк қуриш ишлари билан шуғулланувчилар) ва кемачилар; 2) нафтандозлар (ўт отувчилар); 3) қамал қилиш машиналари ва тош отувчи (катапулт) қуролларни яхши билувчи махсус жангчилар; 4) тоғли ерларда жанг қилишга кўниккан, тоғ қияликларига чиқа оладиган, даралар ва жарликларда, баланд қоялардан тушиб жанг қиладиган қисмлар мавжуд эди.

Амир Темур ўзининг ҳарбий ислоҳотида қўшиннинг жанговар сафини мустаҳкамлашга, унда қаттиқ интизом ва уюшқоқлик ўрнатишга жиддий эътибор берди. Бунга кўра урушнинг ҳал қилувчи палласида жангга тушувчи марказий қисм (резерв қисм) ташкил қилинди. Бундан ташқари қўшин таркиби авангард, ўнг қанот (баронғор), сўл қанот (жавонғор), канбул (қанот ҳимоячиси), хировул (қўшиннинг дум қисми) — яъни аръергад қисмлардан иборат эди.

Агар бордию душманга қарши қўйиладиган аскарлар сони 12 мингдан иборат бўлса, у ҳолда Соҳибқироннинг талабига кўра бу лашкар қуйидаги 9 қисм (фавж)га бўлиниши керак бўлган: асосий корпус ёки резерв бир қисми, ўнг қанот уч қисмни, сўл қанот ҳам уч қисмни ташкил этарди. Ўнг ва сўл қанот қисмлари ўз навбатида илғор қисмлар, ўнг ва чап ёки биринчи ва иккинчи бўлинмаларга (авонғор, чоповул ва шиқовулга) бўлинар эди.

Темур 40 минглик ёки ундан ортиқ бўлган қўшин билан жангга кириши зарур бўлиб қолса, қўшин тартиби қуйидагича бўлар эди: 40 та бўлинма бевосита Амир Темур ихтиёрида бўлиб, улардан энг сараланган 12 та бўлим биринчи қаторни, қолган 28 таси эса иккинчи ва учинчи қаторларни ташкил қиларди. Биринчи ва иккинчи қатор ўз навбатида илғор қисмлар, ўнг ва сўл қанот қисмлари, чоповул ва шиқовул, қоровул ва разведка қисмларга бўлинган эди.

Урушни енгил қуролланган жангчилар (қоровуллар) ва авонғорнинг авонғори бошлаб берарди. Сўнг жангга бирин-кетин бошқа қисмлар тушарди, жангнинг ҳал қилиш палласида резерв қисмлар ишга тушиб, қатъиятлик билан ғалабани қўлга киритар эди.

Темур ўша даврда уруш олиб бориш стратегияси ва тактикасини ҳам қайта кўриб чиққан. Жумладан, душманни чалғитиш (унининг диққатини маълум бир жойга жалб қилиб, сўнг асосий кучлар билан бориб, унга бошқа — душман кутмаган жойдан зарба бериш), кам сонли қўшинни кўп қилиб кўрсатиш, пистирма қўйиш, сохта чекиниш (қисмлардан бирини чекинтириб ёки олдинга ташлаб, душманнинг асосий кучини ўзига жалб этиб, сўнг душманнинг чекиниш йўлини кесиб қўйиб, уни яксон этиш), уруш бошланишидан илгари душман лашкарбошларидан бирортасини ўз томонига ағдариб олиш, айниқса, душман байроқдорини қўлга киргизиш ва ҳоказолар, жаҳонгирнинг асосий ҳарбий усуллари бўлган. Амир Темурнинг айтишича, душман ҳужум қилиши ёки чекинмоқчи эканлигини, ҳужумни такрорламоқчилигини ёки биринчи ҳужум билан қаноатланаётганлигини кузатиш ва тезда уқиб олиш, унинг махфий режалари бор-йўқлигини билиш катта санъат ҳисобланган.

Жангчиларга маош тайинлаш тартиби Амир Темур ҳарбий ислоҳотида муҳим ўрин эгаллайди. У ўз сипоҳларининг жанговар қобилиятини ошириш мақсадида қўшинларга доимий маош беришни жорий қилди. Амир Темур пул қадрини ва нарх-навонинг ўзгариши туфайли қимматчилик бўладиган ҳолларни назарда тутиб, жангчиларнинг зарар кўрмаслиги учун от нархини маош учун мезон қилиб олган. Бу ҳол унинг иқтисодиётни чуқур билишидан, сипоҳийлар муҳофазаси ўйлаб иш кўрганлигидан далолат беради. Шунга кўра баҳодир жангчиларнинг маоши 2 тадан 4 тагача от нархига тўғри келган. Ўнбошилар оладиган маош 10 та оддий жангчи маошига тенг бўлган. Юзбошилар 2 та ўнбоши оладиган маошни, мингбошилар 3 та юзбошининг маошига тўғри келадиган маош олар эдилар. Айни вақтда «уруш пайтида хатоликка йўл қўйган ҳар бир жангчи» ўз маошининг ўндан бир қисмидан маҳрум этиларди.

Амирлар маоши уларнинг даражасига қараб минг ва ўнг минггача от нархи, амирзодалар маоши эса ўн икки мингача от нархи билан белгиланган, уларга маошдан ташқари вилоят ҳам ҳадя қилинган эди. Пиёда аскарларнинг маоши «Темур тузуклари»да таъкидланишича 100 тангадан 1000 тангагача бўлган. Пиёда жангчиларнинг катта маош олиши уларнинг хизмати шарафлироқ ва отлиқ жангчилар хизматидан машаққатлироқ бўлиши ҳамда чўл, биёбон, даштларда бўлган жангларда тезкорлик, чаққонлик билан ҳаракат ва чидамлилик талаб қилиши сабаб бўлгандир. Ўтроқ халқлар орасидан чиққан ва пул муносабатлари билан таниш бўлган жангчиларга пул билан маош тўланар эди. Бошқаларга маош натура шаклида бериларди. Аммо от маош тўлашда қиймат бирлиги сифатида қабул қилинган эди.

Амир Темурнинг ҳарбий соҳадаги тадбирларида жанг пайтида жасурлик, жанговарлик кўрсатган жангчиларга мукофотлар бериш, маошни ошириш, ўлжа бўлишда улушнинг оширилиши, юқори мансабга кўтариш, фахрий унвон (баҳодир, жасур, ботир каби номлар) бериш ҳам назарда тутилган эди.

Амир Темур қўшин ва унинг эҳтиёжлари билан шуғулланиш ишларини ўзининг иккинчи вазирига топширган. Ўзи эса уни назоратига олиб, бевосита раҳбарлик қилган.

Буюк соҳибқирон ўз даврининг энг мукаммал кучли армиясини тузиш, унинг жанговор сафларини мустаҳкамлаш, таркиби, тартиби ва тузилиши тизимини ишлаб чиққанда, аввало, ўзидан илгари ўтган ва замондош бўлган лашкарбошилар тажрибасини чуқур ўрганган. Иккинчидан, ўзи шахсан иштирок этган жанглар сабоғини давр нуқтаи назаридан чуқур таҳлил қилиб, умумлаштирган ҳолда ўша давр армиясидан бутунлай фарқ қиладиган янги армия тизимига асос солди.

Амир Темур ғалабаларининг сир-асроридан бири ана шундадир.

Маъмуржон НИШОНОВ,
полковник, тарих фанлари доктори, профессор.

"БИ-ЭЛ-МОТОРС"
қўшма корхонаси

BI-EL-MOTORS

Тошкент шаҳридаги ўз омборхоналаридан қуйидаги маҳсулотларни пул ўтказиш йўли билан сотади:

- турли хил типдаги умумсаноат ишлаб чиқаришига мўлжалланган электродвигателлар;
- шифер;
- асбоцемент қувурлар (Қирғизистон Республикаси маҳсулотлари);
- ТХИ 90/49 кимёвий насослар;
- НВ 50/50 нефтни сўрувчи насослар.

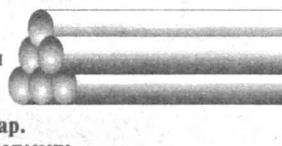

Қўнғироқ қилинг:
Тошкент ш., тел.: (3712) 48-28-74, 48-29-42, факс: 48-19-40.

Қашқадарё, Сурхондарё ва Бухоро вилоятлари ҳудудидаги ҳамкорлар ҳамда мижозлар учун "Би-эл-моторс" ҚКнинг Қарши шаҳридаги ўз расмий вакили - "Стройреммебельбыт" ассоциацияси хизмат кўрсатади.

Қарши шаҳри, тел.: (8-37522) 4-31-90, 4-66-36.
Шошилинг! Бизданги нархлар энг арзон, маҳсулотлар эса ўта сифатли.

"ЎЗБЕКМАЗСЕРВИС" ҚК
МАЗ автомобилларига эҳтиёт қисмлар сотиб олишни таклиф қилади.

ШУ ЖУМЛАДАН:
- ***плунжер жуфтлари;***
- ***ТНВД насослари;***
- ***олд ойналар /суперМАЗлар учун/;***
- ***МАЗ-8926 прицеплари.***

СОТИЛАДИ:
- ***ЯМЗ-238 ва ЯМЗ-236 двигателлари;***
- ***320 x 508, 260 x 508, 205 x 70 R 14, 175 x 70 R 14 шиналари.***

Шунингдек, ГАЗ-24 ва ГАЗ-53 учун тирсакли валлар, комбайнлар учун клин қайишлар, турбонаддувлар, ПА-1.01, ПА-4, ПА-6Т ўт ўчиргичлари, почта қутилари сотилади.

Манзил: Тошкент ш., 8-Март кўчаси, 57-уй. Тел.: 91-68-94. Факс: 91-64-06.

"КАМОЛА ПАРВОЗИ" ФИРМАСИ

"КАМОЛА ПАРВОЗИ" фирмаси Тошкентдаги омборларидан енгил ва юк автомобиллари учун GOOD YEAR ШИНАЛАРИНИ СОТАДИ.

Тўлов шакли - сўмларда пул ўтказиш йўли билан.

Манзилгоҳ: Тошкент ш., Т.Шевченко кўчаси, 52. Телефон: 56-41-25.

Мустақил Ўзбекистонда илк бор!

Sairam TOURISM **ТАКЛИФ ЭТАДИ**

АРТЕК

Қора денгиз соҳилларида дам олишдан қолган улкан таассуротлар - болалар 1-мультипликацион кинофестивали, мактаб ўқувчиларининг "Артек олимпи" халқаро ўйинлари болаларингиз қалбида.

БУТУН УМРГА САҚЛАНАДИ!

Манзилимиз:
Тошкент шаҳри, Мовароуннаҳр кўчаси, 16а-уй.
(Санъат музейи ёнида)
Телефонлар: (3712) 33-33-80, 33-35-59, 36-34-21.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Тошкент шаҳар телефон алоқалари ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ҳамза телефон узели 1996 йил 5 августдан бошлаб САКБ «Алоқа — Банк»нинг ҳисоб-кассаси оркали хизмат қилишга ўтди.

Шу муносабат билан давлат ва қўшма корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарларига Ҳамза телефон узелининг янги банк реквизиторини маълум қилади:

Х/Р 000428345, МФО 172612721 САКБ «АЛОҚА БАНК»

Маълумот учун телефон: 34-72-21.

Тошкент шаҳар телефон алоқалари ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Акционерлик биржа банки "ТРАСТБАНК" жамоаси

Ўзбекистон Республикаси халқини давлат мустақиллигининг беш йиллиги билан самимий муборакбод этади.

Барчангизга тинчлик, фаровонлик, бахт-саодат ва равнақ тилаймиз.

*Ўзбекистон Республикаси мол-хомашё биржасининг Самарқанд вилояти филиали, барча тадбиркор ва ишбилармонларни **23—24 август** кунларида бўлиб ўтадиган халқаро универсал «**Суғдиёна—96**» ярмаркасига таклиф этади.*

Мазкур ярмаркада хорижда ва республикамизда ишлаб чиқарилган энг сифатли халқ истеъмоли моллари, саноатда ишлатиладиган асбоб-ускуналар, хомашё ресурслари намойиш этилади.

Битим тузсам, омадим чопади деганларни, биз Самарқанд шаҳар, Охунбобоев кўчаси, 85а манзилида жойлашган ярмарка биносида кутамиз.

Телефон: (3662) 33-71-66.
Факс: (3662) 31-17-66.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Гидрометеорология Бош бошқармасининг Гидрометеорологик жараёнларга таъсир этиш бошқармаси Қашқадарё хизматининг бошлиқ ўринбосари Тош Тоғаевга онаси
НАВВАТХОН аянинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жамоаси Олий суд бўлим бошлиғи А. Қодировга опаси
Ҳалимахон ҚОДИРОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Республика ўрта махсус санъат мактаб-интернати маъмурияти ва жамоаси мактаб-интернатнинг етакчи ўқитувчиси Абдувоҳид Сулаймоновга қизи
АЗИЗАХОНнинг
бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги жамоаси вазирнинг биринчи ўринбосари Владимир Норовга онаси
Мубина НОРОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

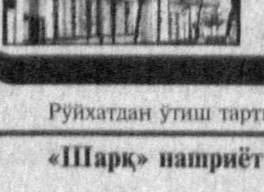

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

· МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев.
Навбатчи — Ғ. Эшмуродов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0444 31671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топшириш вақти—21.00** **Таҳририятда ҳажми 7 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. **Босишга топширилди** — 21.37 1 2 3 4 5 6